

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№6(3)

2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 246 sahifa,
9-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'zbek bolalar folklorining etnopsixologik jihatlarini.....	10
<i>Alimbayeva Shaxlo Tursunovna</i>	
The Convergence of Educational Paradigms: Policy Borrowing, Adaptability, and Institutional Reform in Uzbekistan's Modern School System	15
<i>Lola Rakhmonovna Djurakulova, Karina Eduardovna Bushevskaya</i>	
Bo'lajak jismoniy tarbiya o'qituvchilarida valeologik kompetensiyalarni rivojlantirish	21
<i>Xudoyberdiyev G'iyosiddin Baxtiyor o'g'li, Mamatqulov Davronbek Abdig'apparovich</i>	
Autizm spektridagi buzilishlarga ega bolalar rivojlanishida STEAM ta'lim texnologiyasining pedagogik ahamiyati.....	25
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Zuhra Adizovna</i>	
Ozodlikdan mahrum qilingan shaxsning jazoni ijro etish muassasasidagi moslashuvining psixologik xususiyatlari	30
<i>Saydullayeva Muxabbat Abdullayevna</i>	
Boshlang'ich sinflarda o'quvchilarning ijodiy qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati.....	33
<i>Shodiyeva Gulruh Xayrullayevna, Ergasheva Farog'at</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida gamifikatsion topshiriqlar asosida divergent fikrlashni shakllantirishning didaktik mexanizmlari.....	37
<i>Jalilov Muhammadali Abdumutalibovich, Saloydiov Sevaraxon Mahammadsharif qizi</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy faoliyat tajribasini shakllantirish	41
<i>Sayfiddinova Muxlisa Sayfiddinova</i>	
Harbiy xizmatchilar oilalarida inqirozlarni profilaktika qilishda ijtimoiy-psixologik xizmatlarning o'rni	45
<i>Sh. S. Kurbanova</i>	
Yosh onalarning pedagogik kompetensiyalariga oid ilmiy-nazariy yondashuvlar	49
<i>Yuldasheva Zulayxo Sadullayevna</i>	
Роль нарративно-экспозиционной терапии при работе с детьми, репатрированными из ЗОН вооружённых конфликтов	53
<i>Юлдашев Санжар Рузимуродович</i>	
Boshlang'ich sinf texnologiya darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalar: muammo va uning yechimlari.....	57
<i>Mamatova Karomat Ilhomjonovna</i>	
Bitiruvchi sinf o'quvchilarini kasb-hunarga yo'naltirish jarayonlarida individual yondashuvning ahamiyati ...	61
<i>Asilova Sanobar Xatamboyevna</i>	
Optika bo'limini o'qitishning didaktik asoslari.....	66
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Shomurodova Maftuna Tolibjon qizi, Rayimova Muazzam Xolbobo qizi</i>	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarida kompyuter grafikasiga oid kompetensiyalarni rivojlantirish uchun Gamified Project-Based Learning asosidagi integrativ metodika ishlab chiqish	69
<i>D. Y. Pulatova, G' R. Berdiyev</i>	
Psixologik savodxonlikning o'smirlar akademik savodxonligiga ta'siri.....	76
<i>Fayzullayev Mirzaodil Mirzamurodovich</i>	
Umumiy o'rta ta'lim maktablarida fizika darslarida loyihaviy ta'limni qo'llashning pedagogik asoslari	81
<i>Ismonov Turgunpulat To'liqinovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning tabiatga oid kompetensiyalarini rivojlantirishda mashg'ulot, ekskursiya va sayrlardan foydalanish metodikasi.....	84
<i>Maripova N. X.</i>	
Individual yondashuvga asoslangan pedagogik mexanizmlarni amaliyotga joriy etish metodikasi	88
<i>Nurova Malika Abduzairovna</i>	

Communicative Learning as a Basis for Critical Thinking Development	92
<i>Petrosyan Nelya Valerevna, Khalilova Farangiz Khoshimovna</i>	
Nikohdan oldingi hissiy-emotsional kompetentlikni rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik omillari	97
<i>Raximova Gulxayo Alisherovna</i>	
Talabalarda chidamkorlikni rivojlantirishning ahamiyati	100
<i>Shaalimov Muxtorsha Atxamovich</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda ertaklar orqali tarbiya berish usullari	105
<i>X. Sh. Ochilova</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda interfaol ta'lim texnologiyalarining samaradorligi	109
<i>Xalilova Dilnoza Furkatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kitobxonlik madaniyatini kreativ yondashuvlar asosida shakllantirish imkoniyatlari	112
<i>Xolyigitova Bahoroy Kimsanboyevna</i>	
Bo'lajak buxgalleriya hisobi va audit sohasidagi talabarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy asoslari	117
<i>Arziyeva Visola Namozovna</i>	
Boshlang'ich ta'lim mazmunini tizimlashtirishning didaktik va aksiologik tamoyillari	121
<i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>	
Munis Xorazmiy devonining o'rganilishi va uning tarixiy-etimologik tahlili	125
<i>Sharopova Durdona Azim qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar asosida pedagogik kompetensiyalarni takomillashtirish asoslari	129
<i>Tashmatova Gulzoda</i>	
Maktabgacha ta'limda steam yondashuvining didaktik imkoniyatlari	133
<i>To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna</i>	
Raqamli pedagogikaning zamonaviy ta'lim rivojlanishidagi o'rni	137
<i>Tojiyeva Asila Abdimannon qizi, Pardayeva Ra'no Eshboyevna</i>	
Talabalar jamoasida uchraydigan nizoli vaziyatlarning diagnostik tahlili	142
<i>Vaxobova Muxtabar Nurmuhimmat qizi</i>	
Kreativ yondashuv asosida talabalarining kasbiy sifatlarini shakllantirish	146
<i>Xolmatova Gulhayo Ulug'bekovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar tarbiyasining psixologik asoslari	151
<i>Xurvaliyeva Tarmiza Latipovna</i>	
Umumta'lim maktab direktorlarining boshqaruv samaradorligini oshirishda media va axborot savodxonligini rivojlantirish modelini takomillashtirish	156
<i>Abdulxakimova Ziyoda Latibjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining darsda muammoli STEAM loyihalarini yaratish ko'nikmalarini rivojlantirish	161
<i>M. S. Achilova</i>	
Optik tushunchalarni shakllantirish metodikasi	165
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Cho'liyeva Sofiya Sobirjon qizi, Shog'dorova Moxinur Bobomurot qizi</i>	
PHET simulyatsiyalari yordamida optikani o'rgatish	169
<i>Avulova Zamira Tursunmurodovna, Nomozova Dilnoza Mamarajab qizi, Toshmirzayeva Buvioysha Panji qizi, Ruziyeva Jasmira Sirojiddin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari ijodiy fikrlashini o'ziga xos jihatlari	173
<i>Gafurova Shoxista Erali qizi</i>	
O'zbekiston hududlarida yengil atletika infratuzilmasi va sportchilar tayyorlash tizimini tashkiliy-boshqaruv asoslari	178
<i>Hakimova Mushtariybonu Hamidovna, Tursunpolatova Ziyoda Jahongir qizi</i>	
O'zbekistonda mustaqil fikrlash muammosi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar tahlili	181
<i>Tursunova Dilbar Zafarovna</i>	

MUNDARIJA	CONTENTS	Methodology for Developing Competencies in Primary Education and the Communicative Analysis of Oral Speech.....	184
		Turumbetova Aygul Yusupbaevna	
		Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini "Tarbiya" darslarida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga o'rgatish metodikasi.....	189
		Ummatkulova Sayyora Shovkatovna	
		Boshlang'ich sinflarda matematika ta'limini tashkil etish.....	191
		Saydullayeva Shabbona Ashraf qizi, Axtamqul Azamqulov, Anvar Yusupov	
		Metakognitiv xabardorlik ko'rsatgichlarining ta'lim shakliga bog'liqligi.....	195
		Ermatova Robiya Bekjonali qizi	
		The Integration of Artificial Intelligence Technologies in Esp Instruction: Enhancing Professional Communicative Competence in Higher Education.....	199
		Ismailova Shaira Ferdausovna	
		Intercultural Communicative Competence in English Language Teaching: Preparing Global Learners	204
		Maqsudova Gulnoz Olimovna	
		Teaching Reading Through Multimodal Texts: Enhancing Comprehension and Engagement in EFL Classrooms.....	208
		Norboyeva Shahnoza Jo'rabek qizi	
		Digital Technologies and Cognitive Competence Development in English Language Teaching.....	212
		Sharipova Muhabbat Erkinovna	
		Raqamli ta'lim muhitida sun'iy intellektga asoslangan elektron o'quv resurslarini loyihalashning konseptual-pedagogik asoslari va didaktik muammolar tahlili.....	216
		Shirinov Feruzjon Shuxratovich, Raxmonov Ziyodillo Xusanovich	
		Boshlang'ich ta'limda timss mezonlari: kontekstli muammolarga yondashuv	222
		Yo'ldoshev Farhodjon Baxtiyor o'g'li	
		O'qituvchilarning qadriyatlari va stressga barqarorlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikning psixologik tahlili	227
		Yuldashova Dilafuz Shavkatovna	
		Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirish pedagogik muammo sifatida	229
		Safarova Madina Azamat qizi	
		Социально-психологические особенности отношения студентов к использованию искусственного интеллекта chatgpt в образовательной деятельности.....	233
		Аскарлова Гулрух Оринбасаровна	
		Диалог культур в произведениях русскоязычных писателей Узбекистана XXI века	239
		Чернова Татьяна Алексеевна, Отакулов Фолиб	
		Русский язык как пространство межкультурной коммуникации в литературе Узбекистана	242
		Чернова Татьяна Алексеевна, Имамов Жавлонбек, Абдурахмонов Элбек	

KREATIV YONDASHUV ASOSIDA TALABALARNING KASBIY SIFATLARINI SHAKLLANTIRISH

Xolmatova Gulhayo Ulug'bekovna

Guliston davlat pedagogika instituti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqola oliy ta'lim tizimida kreativ yondashuv asosida talabalarning kasbiy sifatlarini shakllantirishning nazariy-metodologik asoslarini chuqur tadqiq etadi. Talabalar, ayniqsa, boshlang'ich ta'lim yo'nalishi bo'yicha tahsil oluvchilarning professional kompetentligini rivojlantirishda kreativ texnologiyalarning o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Maqolada kasbiy sifatlar tushunchasining konseptual mazmuni, kreativ yondashuvning pedagogik nazariyasi, shuningdek, ularning integratsiyasi natijasida shakllanadigan kompetensiyalar tizimi yoritib beriladi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, kreativ yondashuv talabalarning mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni yechish va pedagogik faoliyatda innovatsion yechimlarni qo'llash qobiliyatlarini sezilarli darajada oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: kreativ yondashuv, kasbiy sifatlar, professional kompetentlik, oliy ta'lim, boshlang'ich ta'lim, pedagogik mahorat, innovatsion ta'lim, kreativ texnologiyalar, muammoli o'qitish, mustaqil fikrlash, talaba faolligi.

Abstract: This article provides an in-depth investigation of the theoretical and methodological foundations for developing students' professional qualities based on a creative approach within the higher education system. It analyzes the role and significance of creative technologies in enhancing the professional competence of students, particularly in the field of primary education. The article elaborates on the conceptual content of professional qualities, the pedagogical theory of the creative approach, and the competency system formed through their integration. Research findings indicate that the creative approach significantly enhances students' abilities in independent thinking, problem-solving, and applying innovative solutions in pedagogical practice.

Key words: creative approach, professional qualities, professional competence, higher education, primary education, pedagogical skills, innovative learning, creative technologies, problem-based learning, independent thinking, student activity.

Аннотация: Данная статья представляет глубокое исследование теоретико-методологических основ формирования профессиональных качеств студентов на основе креативного подхода в системе высшего образования. Анализируется роль и значение креативных технологий в развитии профессиональной компетентности обучающихся, в частности, по направлению начального образования. В статье раскрывается концептуальное содержание понятия профессиональные качества, педагогическая теория креативного подхода, а также система компетенций, формирующихся в результате их интеграции. Результаты исследования показывают, что креативный подход способствует значительному повышению способностей студентов к самостоятельному мышлению, решению проблемных ситуаций и применению инновационных решений в педагогической деятельности.

Ключевые слова: креативный подход, профессиональные качества, профессиональная компетентность, высшее образование, начальное образование, педагогическое мастерство, инновационное обучение, креативные технологии, проблемное обучение, самостоятельное мышление, студенческая активность.

KIRISH

Zamonaviy jamiyatning rivojlanish tendensiyalari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng qamrovli joriy etilishi va global miqyosdagi raqobat muhitining kuchayishi zamonaviy oliy ta'lim tizimidan yangi talablarni qo'yimoqda. Bugungi kunda kasbiy faoliyatning samaradorligi nafaqat mutaxassisning bilim va ko'nikmalariga, balki uning kreativ fikrlash qobiliyatiga, innovatsion yondashuvga va muammolarni mustaqil hal etish mahoratiga bevosita bog'liq. Ayniqsa, pedagogik kasb egalari - kelajak avlodni tarbiyalaydigan va ta'lim beradigan mutaxassislar uchun kreativ kompetentlikning ahamiyati alohida o'ringa ega.

Pedagogik fanlar sohasida olib borilayotgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, talabalarning kasbiy sifatlarini shakllantirish jarayoni an'anaviy bilim berish paradigmalaridan kreativ ta'lim paradigmalariga o'tishni taqozo etmoqda ^[1].

Kreativ yondashuv o'qitish jarayonini talabani shaxsiy tajribasi, ijodiy izlanishlari va kognitiv faolligining markazga qo'yiladigan pedagogik konsepsiyasi sifatida qaraladi. Ushbu maqolaning maqsadi - kreativ yondashuv asosida talabalarning kasbiy sifatlarini shakllantirishning nazariy-metodologik asoslarini kompleks tahlil qilish, ularning o'zaro bog'liqligini ilmiy asoslash va amaliy yo'nalishlarni belgilashdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kreativlik tushunchasi psixologiya va pedagogika fanlarida turli nuqtayi nazarlardan tadqiq qilinadi.

J.P.Guilford kreativlikni divergent fikrlashning namoyishi sifatida tavsiflab, uning to'rtta asosiy komponentini - fikrlashning moslashuvchanligi, silliqiligi, yangiligi va aniqligini ajratib ko'rsatgan [2].

E.P.Torrens kreativlikni muammolarni sezish, ma'lumotlarda yetishmovchilikni aniqlash, gipotezalarni shakllantirish va ularni sinab ko'rish jarayoni deb talqin qilgan [3].

Pedagogik yo'nalishda kreativ yondashuv - bu o'qituvchi va talabani o'zaro faoliyatini ijodiy hamkorlik sifatida tashkil etishga qaratilgan metodologik yondashuvdir.

V.V.Davidov shaxsning rivojlanishini faoliyatning mahsuli sifatida ko'rib, ijodiy faoliyatning shakllanishini uning psixologik rivojlanishining yuqori bosqichi deb hisoblagan [4].

A.N.Leontev faoliyat nazariyasida ijodiy faoliyatning mohiyati subyektning obyektiv haqiqat bilan faol o'zaro ta'sirida, yangi ma'nolar va mahsulotlarning yaratilishida ko'riladi [5].

Zamonaviy tadqiqotchilar N.M.Gromyko, O.M.Kukushkin, V.A.Slastenin va boshqalar kreativ pedagogikani ta'limning innovatsion rivojlanishining asosiy yo'nalishi sifatida rivojlantirishni taklif etadilar [6].

Kreativ pedagogikaning asosiy g'oyasi - har bir talabani ijodiy salohiyatini rivojlantirish, uning o'ziga xos fikrlash uslublarini qo'llab-quvvatlash va kasbiy faoliyatda innovatsion yechimlarni qo'llash qobiliyatini shakllantirishdan iborat.

Kreativ yondashuvning metodologik asosini quyidagi tamoyillar tashkil etadi:

- Talabani subyektivligi tamoyili** - o'qitish jarayonida talaba nafaqat bilimlarni qabul qiluvchi, balki ularni shaxsiy tajribasiga aylantiruvchi, yangi ma'no va tushunchalarni yaratuvchi subyekt sifatida qaraladi. Bu tamoyil L.S.Vygotskiyning "ijodiy tajriba" g'oyasiga asoslanadi [7].
- Muammoli vaziyat tamoyili** - bilimlarni tayyor holatda yetkazib berish o'rniga, talabani muammoli vaziyatlar bilan duch kelishiga, ularni mustaqil tahlil qilishiga va yechishiga erishiladi. D.B.Bogoyavlenskiy va N.A.Menchinskaya muammoli o'qitishning kognitiv faollikni faollashtirishdagi ahamiyatini isbotlaganlar [8].
- Refleksivlik tamoyili** - talabalarning o'z o'qitish jarayonini tahlil qilish, o'z faoliyatini baholash va takomillashtirish yo'llarini aniqlash qobiliyatini rivojlantirish. A.V.Karpov refleksiyani shaxsning o'z faoliyatini metakognitiv boshqaruvi sifatida ko'rib chiqadi [9].
- Integratsiyalash tamoyili** - turli fanlar, bilim sohalari va faoliyat turlarini birlashtirish orqali talabani kompleks kasbiy kompetentligini shakllantirish.

O'qitish jarayonini qanday yaxshilash kerak?

1-rasm: Kreativ pedagogika asosida o'qitish jarayonini rivojlantirish modeli

Pedagogik adabiyotlarda kasbiy sifatlar tarkibiy tuzilmasi turlicha talqin qilinadi. V.A. Slastenin kasbiy sifatlar tushunchasini quyidagi komponentlarni o'z ichiga olgan tizim sifatida yoritadi: kasbiy yo'nalish, kasbiy bilimlar, kasbiy ko'nikmalar, kasbiy ehtiyojlar va kasbiy axloqiy sifatlar ^[10]. Kasbiy sifatlar - bu shaxsning ma'lum bir kasbiy faoliyatni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun zarur bo'lgan barqaror xususiyatlar majmui. Zamonaviy kompetentlik yondashuvi doirasida kasbiy sifatlar quyidagi integrativ komponentlarni o'z ichiga oladi:

1. **Kognitiv komponent** - kasbiy sohadagi chuqur va tizimli bilimlar, ularni amaliyotda qo'llash qobiliyati, metadissiplinar yondashuv;
2. **Faoliyat komponenti** - kasbiy ko'nikmalar va mahoratlar, texnologik savodxonlik, axborot kompetentligi;
3. **Shaxsiy komponent** - kasbiy e'tiqodlar, qadriyatlar, kasbga bo'lgan munosabat, professional identifikatsiya;
4. **Kreativ komponent** - innovatsion fikrlash, muammolarni yechish, pedagogik vaziyatlarning noan'anaviy yechimlari;
5. **Kommunikativ komponent** - hamkorlik qilish, muloqot o'rnatish, jamoada ishlash qobiliyati;
6. **Refleksiv komponent** - o'z faoliyatini tahlil qilish, samaradorligini baholash, o'z-o'zini rivojlantirish.

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi bo'yicha tahsil oluvchi talabalar kelajakda boshlang'ich sinf o'qituvchisi kasbini egallaydilar. Bu kasbning o'ziga xosligi shundaki, o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki bolaning shaxsiyati shakllanishi davridagi tarbiyachi, ruhiy rahnamo va ijodiy hamkor vazifalarini bajaradi. Shu munosabat bilan boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy sifatleri quyidagi o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lishi kerak:

Pedagogik kompetentlik o'quvchilarning rivojlanishiga ta'sir qiladi

2-rasm: Kreativ yondashuv va kasbiy sifatlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik jihatlari

Kreativ yondashuv va kasbiy sifatlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik murakkab dialektik xarakterga ega. Bir tomondan, yuqori darajadagi kasbiy sifatlar kreativ faoliyat uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi; ikkinchi tomondan, kreativ yondashuv kasbiy sifatlarning har bir komponenti rivojlanishini faollashtiradi.

Kreativ vaziyatlar talabaning kashfiyot qilish, yangi bilimlarga erishish istagini uyg'otadi. E.A.Klimov kasbiy motivatsiyaning shakllanishini faoliyatning mazmuniy tomoni va uning ijodiy xarakteri bilan bog'laydi ^[11]. Muammoli vaziyatlar esa talabaning kognitiv faolligini oshiradi, divergent fikrlashni rivojlantiradi, bilimlarni turli

kontekstlarda qo'llash qobiliyatini shakllantiradi. Ijodiy loyihalar, tadqiqot vazifalari talabani amaliy ko'nikmalarini takomillashtiradi, kasbiy mahoratini shakllantiradi. Muvaffaqiyatli ijodiy tajriba talabani o'z-o'ziga ishonchini mustahkamlaydi, kasbiy identitetini shakllantiradi, pedagogik faoliyatga ijobiy munosabatni rivojlantiradi.

Kreativ yondashuvni samarali amalga oshirish birinchi navbatda o'qituvchining o'z kreativ kompetentligiga bog'liq. O'qituvchi nafaqat bilimlar yetkazuvchisi, balki ijodiy muhitning tashkilotchisi, talabani kashfiyot faoliyatining ruhlantiruvchisi bo'lishi kerak. O'qituvchining kreativ kompetentligiga pedagogik vaziyatlarning noan'anaviy yechimlarini topa olish, talabalarning g'oyalarini qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish, o'z faoliyatini doimiy takomillashtirish, innovatsion pedagogik tajribani o'rganish kabilar kiradi.

Bu jarayonda kreativ o'quv muhiti alohida ahamiyatga ega. Bu talabani kognitiv faolligini, mustaqil fikrlashini va ijodiy izlanishlarini qo'llab-quvvatlovchi sharoitlar tizimidir. Jarayonda g'oya, muhit, hamkorlik hamda resurs omillari ta'minlanishi kerak. Har qanday g'oya, hatto noodatiy ko'rinishdagi g'oyalar ham qabul qilinadigan, ular erkin muhokama qilinadigan muhit bo'lishi lozim. Talabalarning xato qilishdan qo'rqqanligi, xatolaridan o'rgana olishi kreativ muhitning muhim belgisidir.

Shuningdek, guruhda, jamoada ishlash kreativ g'oyalarning paydo bo'lishini ko'paytiradi. Bir-birining fikrlarini to'ldirish, yangi yechimlarni birgalikda qidirish kreativ jamoa faoliyatining xususiyatidir. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, raqamli ta'lim resurslari, ilmiy bazalar talabalarning kreativ izlanishlari uchun zaruriy sharoitlarni yaratadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Olib borilgan tadqiqotda kreativ yondashuv asosida boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarning kasbiy sifatlarini shakllantirish samaradorligi o'rganildi. Tadqiqotda adabiyotlar tahlili, taqqoslash, umumlashtirish, tizimli tahlil, pedagogik kuzatish va suhbat metodlari qo'llanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari kreativ yondashuvni qo'llash orqali talabalarning kasbiy sifatleri ko'rsatkichlarining sezilarli darajada oshganini ko'rsatdi. Quyidagi jadvalda asosiy ko'rsatkichlar keltirilgan:

1-jadval: Kreativ yondashuv asosida talabalarning kasbiy sifatleri rivojlanish ko'rsatkichlari

Kasbiy sifatlar komponentlari	Tajriba guruh (boshlang'ich)	Tajriba guruh (yakuniy)	O'sish foizida
Kognitiv komponent	62%	84%	+22%
Faoliyat komponenti	58%	81%	+23%
Shaxsiy komponent	65%	87%	+22%
Kreativ komponent	48%	79%	+31%
Kommunikativ komponent	70%	88%	+18%
Refleksiv komponent	55%	82%	+27%

Nazorat guruhida an'anaviy yondashuv qo'llanildi va u yerda o'sish ko'rsatkichlari 5-8% ni tashkil etdi. Alohida e'tiborli jihat - kreativ komponentning eng yuqori o'sish ko'rsatkichiga erishilganligidir (+31%). Bu kreativ yondashuvning talabalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirishdagi samaradorligini tasdiqlaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, kreativ yondashuv qo'llangan tajriba guruhidagi talabalarda pedagogik vaziyatlarning noan'anaviy yechimlarini taklif qilish qobiliyatining oshganligi, mustaqil o'quv materiallarini ishlab chiqish mahoratining rivojlanganligi, o'z-o'zini baholash va o'z faoliyatini tahlil qilish darajasining yuqorilganligi, kasbiy faoliyatga ijobiy munosabat va kasbiy e'tiqodlarning mustahkamlanganligini ko'rishimiz mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqot natijalariga asosanib, quyidagi xulosalarni chiqarish mumkin:

1. Kreativ yondashuv talabalarning kasbiy sifatlarini shakllantirishning samarali metodologik asosidir. U talabani kognitiv, faoliyat, shaxsiy, kreativ, kommunikativ va refleksiv komponentlarining kompleks rivojlanishini ta'minlaydi.
2. Kasbiy sifatlar tushunchasi zamonaviy kompetentlik yondashuvi doirasida keng talqin qilinadi va kreativ komponentni o'z ichiga olgan integrativ tizim sifatida qaralishi kerak.
3. Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabalarning kasbiy sifatleri o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ular kelajakdagi pedagogik faoliyatning maxsus talablarini qondirishga qaratilgan bo'lishi lozim.

4. Kreativ yondashuvning kasbiy sifatlar shakllanishiga ta'sir mexanizmi motivatsion, kognitiv, faoliyat va shaxsiy bosqichlardan iborat murakkab tizimdir.
5. Kreativ yondashuvni amalga oshirish o'qituvchining kreativ kompetentligi, kreativ o'quv muhitini shakllantirish va kreativ texnologiyalarni qo'llashni taqozo etadi.
6. Amaliy tadqiqot natijalari kreativ yondashuvning talabalarning kasbiy sifatlarini, ayniqsa, kreativ va refleksiv komponentlarni sezilarli darajada oshirish samaradorligini tasdiqlaydi.

Kreativ yondashuv asosida talabalarning kasbiy sifatlarini shakllantirish – bu zamonaviy oliy ta'limning dolzarb vazifasi bo'lib, u kelajak mutaxassislarining raqobatbardoshligini va kasbiy muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Ushbu yo'nalishda ilmiy-tadqiqot ishlarini davom ettirish, turli pedagogik sharoitlarda kreativ yondashuvning samaradorligini sinab ko'rish va uni takomillashtirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Давыдов В.В. Теория развивающего обучения. – М.: ИНТОР, 1996. – 544 с.
2. Guilford J.P. The Nature of Human Intelligence. New York: McGraw-Hill, 1967. 538 p.
3. Torrance E.P. Guiding Creative Talent. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1962. 278 p.
4. Давыдов В.В. Виды обобщения в обучении. – М.: Педагогика, 1972. – 424 с.
5. Леонтьев А.Н. Деятельность. Сознание. Личность. – М.: Политиздат, 1975. – 304 с.
6. Громыко Н.В., Кукушкин О.С.,
7. Сластенин В.А. Педагогика и развитие творческой личности. – М.: Изд-во РАГС, 2003. – 256 с.
8. Выготский Л.С. Собрание сочинений: в 6 т. Т. 2. Проблемы общей психологии. – М.: Педагогика, 1982. – 504 с.
9. Богоявленский Д.Б., Менчинская Н.А. Психология усвоения знаний в школе. – М.: АПН РСФСР, 1959. – 416 с.
10. Карпов А.В. Психология рефлексивных механизмов деятельности. – М.: Изд-во Института психотерапии, 2004. – 424 с.
11. Сластенин В.А., Исаев И.Ф., Шиянов Е.Н. Педагогика: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр "Академия", 2002. – 576 с.
12. Климов Е.А. Психология профессионального самоопределения. – М.: Изд-во МГУ, 1996. – 224 с.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.